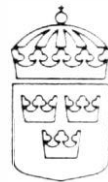

Motion till riksdagen

1989/90:Sf236

av Karin Israelsson m.fl. (c)

Reformering av sjukförsäkringssystemet
m.m.

Mot.
1989/90
Sf236-242

Arbetsuppgifter

De senaste åren har socialförsäkringssystemet genomgått stora förändringar som medfört betydande påfrestningar för försäkringskassorna.

Timsjukpenningreformen, nya regler för föräldraförsäringen, efterlevandereformen och borttagande av friåret i sjukvården för pensionärer har medfört ett utökat behov av vidareutbildning av personalen. Detta har skett under en alltmera påtaglig press för personalen som redan tidigare dignat under en ständigt ökande arbetsbelastning.

Genom den enorma ökningen av antalet arbetsskadefall har försäkringskassans personal inte klarat av att hålla ärendebalanserna nere. Detta har ytterligare försvärat och försämrat personalens arbetssituation.

Sedan 1982 har, på grund av de besparingstvång som lades på verksamheten, dessutom reduceringar av personal kontinuerligt skett.

Kostnadsutvecklingen

Sjukförsäkringen

Kostnaderna för sjukförsäkringen ökade kraftigt under 1989 bland annat som följd av ändrade ersättningsregler för korta sjukfall. Under 1988 betalades ersättning ut motsvarande 25,3 dagar per försäkrad. 1989 beräknas antalet uppgå till 26,2 dagar. Det innebär en ökning med 7,9 dagar från 1983 när antalet sjukdagar låg på en låg nivå. Varje ökning av sjuksjuktalet med en dag ökar sjukpenningkostnaderna med 1 500 milj. kr. per år. Genom att nedbringa dessa kostnader finns ett ökat utrymme för åtgärder som gagnar sjukförsäkringssystemet.

Kostnaden för sjukförsäkringen beräknas för år 1990 uppgå till 58 697 milj. kr. Av detta utgör 37 940 milj. kr sjukpenningersättning. Sjukförsäkringen finansieras till 15 % av statsbidrag och till 85 % av socialavgifter från arbetsgivare och egenföretagare. Avgiften till sjukförsäkringen utgör fr.o.m. år 1988 10,1 % av lönesumman för arbetsgivare och 9,6 % för egenföretagare. Andelen långa sjukfall står för 46 % av sjukdagarna, de korta sjukfallen svarar för 17 %. En ökad satsning på rehabilitering i vården innebär klara vinster i sjukförsäkringen.

Försäkringskassans roll

Många av de förut naturliga arbetsmomenten för personalen vid försäkringskassorna får inte utrymme på grund av den ökade arbetsbelastningen. Således förekommer inte – med några få undantag – kontroller i den sjukes hem. Det finns kassor som inte följer upp de korta, upprepade sjukskrivningarna, med att begära läkarintyg, det finns alltför många kassor som inte klarar av att i rimlig tid betala ut de ersättningar som allmänheten är berättigad till. Servicen har sålunda avsevärt försämrats. Rehabiliterande insatser får även en mindre omfattning när personalsituationen är som den är idag.

I årets budgetproposition föreslår regeringen 18,5 milj kr. till ökade insatser i kontrollverksamheten. Med vårt förslag med en 100-procentig ersättning samt en arbetsgivarperiod de första fjorton dagarna kommer personella resurser att friställas. De kan med fördel användas till de kontrolluppgifter som inte kan genomföras i dag. Vi yrkar av den anledningen inte ökat anslag för denna verksamhet, men accepterar att anslaget utgår under det närmaste året innan vår reform genomförs.

Timsjukpenningreformen har även medfört att man inte klarar av att beräkna den ersättning som skall utgå på ett korrekt sätt. Vid vissa kassor har man vid kontroller kunnat visa att tre av fyra beräkningar varit felaktiga. Detta medför ökade kostnader.

Det finns alltså många åtgärder som behöver vidtas för att förbättra situationen vid försäkringskassorna. Den utökning av personalen som äskades inför årets budget har inte tillgodosetts. Det innebär att även under kommande budgetår kommer situationen i stort sett bli densamma, med ökande väntetider och ökad belastning på personalen.

Förnyelseområden

Arbetsgivarperiod

I våra grannländer har en arbetsgivarperiod för den första perioden av ett sjukfall prövats i flera år. De erfarenheter man där kan peka på är huvudsakligen positiva. Kritiken mot en arbetsgivarperiod har bland annat varit att arbetsgivaren skulle uppträda som någon slags "sjukpolis" och att integritetsproblemen skulle utgöra ett hinder för en sådan reform. Genom att låta läkarintyg infordras av försäkringskassan samt bara delges arbetsgivaren utan sjukdomsdiagnos kommer aldrig arbetsgivaren att få ta del av sjukdomsorsaken. Vid kortare sjukdomsfall kommer även täta insjuknandeperioder kunna meddelas försäkringskassan för åtgärder. Personer med någon sjukdom som orsakar ofta förekommande sjukperioder måste i detta system tillförsäkras ett särskilt skydd så att arbetsgivaren inte åsamkas orimliga kostnader. Det finns många modeller att arbeta efter om ett beslut rörande arbetsgivarperiod genomförs.

Enligt vissa beräkningar kan en arbetsgivarperiod på två veckor reducera arbetsgivaravgiften med 2,3 %. En minskning av den administrativa personalen vid försäkringskassorna kan uppgå till ca 3000 personer. En arbetsgivarperiod kan även uppskattas innebära en minskning av utbetalningar från försäkringskassan med ca 11,6 miljarder kronor. Antalet sjukfall som inte

behöver handläggas av försäkringskassan beräknas uppgå till ca 9 miljoner. För företagen innebär detta inte något nämnvärt administrativt merarbete då de flesta företag redan i dag räknar ut en ersättning från företaget till den anställda. Med en arbetsgivarperiod och en hundra procentig ersättning under hela sjukpenningperioden, som föreslås i en annan centermotion, minskar företagens administration ytterligare. Även inom avtalsförsäkringarna och trafikförsäkringarna skulle administrationen med ett sådant system kunna minska.

Det krångliga och ibland orättvisa timsjukpenningssystemet kan med denna reform utgå. Uträkningarna av timsjukpenningen tar mycket tid i anspråk och kan i många fall leda till felaktig ersättningsnivå. I vissa fall när en person är sysselsatt i industriarbete med kontinuerlig drift och erhåller sjukpenning för vardagar erhålls en överkompensation med upp till 130 %. Om lönen istället utgår som vanligt kommer kompensationen att bli den rätta. Vi föreslår att en arbetsgivarperiod på 14 dagar genomförs på försök vid ett par av landets försäkringskassor under en tid av ett år. Hela länet skall innefattas i detta försök. Riksdagen bör begära hos regeringen att sådan försöksverksamhet inleds.

Riksförsäkringsverkets utlokalisering

Riksförsäkringsverket (RFV) är en central förvaltningsmyndighet för socialförsäkringen och anslutande bidragssystem. I verkets uppgifter ingår bl.a. att svara för den centrala ledningen och för tillsynen av de allmänna försäkringskassornas verksamhet. Huvuddelen av förmånerna utbetalas genom ADB-avdelningen i Sundsvall. Verket är organiserat med en administrativ avdelning, en försäkringsavdelning, en utvärderingsavdelning, en ombudsavdelning och en ADB-avdelning. Dessutom finns två fristående enheter, stabsenheten för lagfrågor samt yrkesskade- och avgiftsenheten.

Det finns anledning att också se över denna verksamhet för att regionalisera en del av den förekommande verksamheten. Det finns olika modeller att då välja mellan, antingen en regionalisering av all verksamhet knuten till respektive region eller en utlokalisering av viss avdelningsverksamhet. Det finns all anledning att snarast genomföra en översyn med uppdrag att utlokalisera verksamhet från RFV. Vad ovan anförts bör ges regeringen till känna.

Lokalkontoren

Centerpartiet har med kraft slagit fast vikten av att behålla lokalkontoren. Inte bara lokalkontoren i glesbygden bör finnas kvar, det finns även anledning att behålla andra lokalkontor för att ge närhet till den service befolkningen skall ha. Det har visat sig synnerligen värdefullt att exempelvis kunna handlägga arbetsskadeärenden i den arbetsskadades hemort. Den lokala kännedomen ger många fördelar. Genom att reducera handläggningstiden för arbetsskadeärenden vinner den skadade många fördelar i och med att långa väntetider är till skada i flertalet fall.

Genom en aktiv samverkan mellan sjukvård, arbetsförmedling, socialtjänst och försäkringskassa kan man skynda på rehabiliteringsärenden. Detta är betydligt enklare att genomföra vid de mindre kassorna där det

finns god personkännedom och lättare att nå beslutsfattare. Detta är till stor fördel för alla parter.

Mot. 1989/90
Sf236

Centerpartiet fick i riksdagens beslut stöd för förslaget att innan ett lokalkontor dras in eller läggs ner, en verklig prövning skall ske avseende vilka arbetsuppgifter som kan utföras därstädes. Utskottet skriver: "Som anges i propositionen skall därvid särskild hänsyn tas även när det gäller övriga lokalkontor." Detta gällde tidigare enbart lokalkontor i glesbygden. Med riksdagens beslut gäller detta numera alla lokalkontor.

Centerpartiet motsätter sig därför ytterligare indragningar av lokalkontor. Vi anser att anslaget till försäkringskassorna bör räknas upp med 15 milj. kr. för att täcka de ev kostnader som uppstår vid ett bibehållande och en utbyggnad av lokalkontorsnätet. Regeringen har inte tillgodosett RFV:s krav på anslag för denna verksamhets bibehållande. Vad ovan anförts bör ges regeringen till känna.

ADB-verksamheten inom försäkringskassan

För att rätt kunna bedriva en bra verksamhet krävs att försäkringskassan förfogar över ett smäskligt och decentraliserat ADB-system. Vi anser att det med det snaraste bör genomföras en datorisering för att underlätta det dagliga arbetet ute på kassorna. Centerpartiet anser det värdefullt att lokalkontorens uppgifter, lagrade i datorerna, ej kan delges andra kontor. Den enskilde måste ovillkorligen behålla sitt integritets- och sekretesskydd även när personuppgifter införes i ett datasystem. Vad ovan anförts om ADB-verksamheten inom försäkringskassan bör ges regeringen till känna.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att en försöksverksamhet med arbetsgivarperiod på 14 dagar vid två försäkringskassor under en tid av ett år genomförs.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande utlokalisering av riksförsäkringsverkets verksamhet.
3. att riksdagen beslutar om ett med 15 milj. kr. förhöjt anslag till RFV för att täcka kostnaderna för ett bibehållande av lokalkontoren.
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande ADB-verksamheten inom försäkringskassan.

Stockholm den 19 januari 1990

Mot. 1989/90

Sf236

Karin Israelsson (c)

Ulla Tillander (c)

Rune Backlund (c)

Roland Larsson (c)

Kersti Johansson (c)

Rosa Östh (c)

Göran Engström (c)

Marianne Jönsson (c)